

Sygn. akt XII C 1816/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XII Cywilny

w składzie:

Przewodniczący D.. SSR Maria Prusinowska

Protokolant Protokolan sądowy A. N.

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 grudnia 2014 r. w P.

sprawy z powództwa **B. S.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu w P., Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w R., Skarbowi Państwa- Zakładowi Karnemu we W., Skarbowi Państwa -Zakładowi Karnemu w W., Skarbowi Państwa- Zakładowi Karnemu w C.**

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

D.. SSR Maria Prusinowska

Sygn. akt XII C 1816/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 24 czerwca 2014 r. (data nadania w jednostce penitencjarnej) , skierowanym przeciwko pozwanemu **Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Dyrektora Aresztu Śledczego w P., Dyrektora Zakładu Karnego w R., Dyrektora Zakładu Karnego we W., Dyrektora Zakładu Karnego w W. i Dyrektorowi Zakładu Karnego w C.** powód **B. S.**, działając samodzielnie, wniósł początkowo o zasądzenie od pozwanych na jego rzecz kwoty **80.000 zł** tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Powód podniósł, że przebywał w jednostkach penitencjarnych w następujących okresach:

- w Areszcie Śledczym w P. od lipca do marca 2010 r. oraz od listopada 2005 do stycznia 2006,
- w Zakładzie Karnym w R. w okresie od czerwca 2006 r. do marca 2007r.
- w Zakładzie Karnym we W. w okresie od czerwca 2004 r. do marca 2005 r. i od marca 2011 r. do sierpnia 2012 r.
- w Zakładzie Karnym w W. w okresie od stycznia 2006 r. do czerwca 2006r.
- w Zakładzie Karnym w C. od sierpnia 2012 r. do chwili obecnej.

Powód podniósł, iż w tym okresie naruszono szereg praw powoda zapewnionych przepisami Kodeksu karnego wykonawczego, aktami wykonawczymi do tej ustawy, aktami prawa między narodowego, a w szczególności Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka. W dalszej części uzasadnienia powód wskazał, iż pozwany naruszył przepisy art. 110 § 2 kkw, art. 102 kkw, art. 105 b kkw, przy czym powód wskazał na czym konkretnie polegało naruszenie ww. przepisów. Powód nadto podniósł, że do ubiegania się zadośćuczynienia uprawnia go przepis art. 77 Konstytucji. (k. 2-5 akt).

Postanowieniem z dnia 24 lipca 2014 r. Sąd Rejonowy Poznań – Stare Miasto w P. stwierdził swoją niewłaściwość rzeczowa i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Poznaniu (k. 7 akt).

Powód domagał się również zwolnienia od kosztów sądowych i tak Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 12 września 2014 r. zwolnił powoda od kosztów sądowych w całości (k. 24 akt)

W odpowiedzi na pozew z dnia 6 października 2014 r. pozwany **Skarb Państwa reprezentowany przez Dyrektora Aresztu Śledczego w P., Dyrektora Zakładu Karnego w R., Dyrektora Zakładu Karnego we W., Dyrektora Zakładu Karnego w W. i Dyrektorowi Zakładu Karnego w C. zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa**, wniósł o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym na rzecz **Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa** kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Pozwany zakwestionował żądania powoda zarówno co do zasady, jak i co do wysokości. W pierwszej kolejności pozwany w świetle art. 442¹ k.c. podniósł zarzut przedawnienia roszczeń powoda związanych z wydarzeniami, które miały miejsce w okresie wcześniejszym niż 3 lata przed wniesieniem pozwu. Kwotę zadośćuczynienia dochodzoną pozew pozwany ocenił jako rażąco wygórowaną oraz całkowicie nieuprawdopodobnioną w świetle zasad logiki i doświadczenia życiowego (k. 51-60 akt).

Zarządzeniem z dnia 21 listopada 2014 r. przewodniczący zwrócił powodowi pismo procesowe z dnia 30 września 2014 r. z uwagi na nieuzupełnienie braków formalnych tego pisma (k. 120 akt).

Na rozprawie w dniu 2 grudnia 2014 r. powód podtrzymał swoje stanowisko procesowe w całej rozciągłości (k. 129 akt).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód B. S. przebywał w jednostkach penitencjarnych w następujących okresach:

- w Areszcie Śledczym w P. od lipca do marca 2010 r. oraz od listopada 2005 do stycznia 2006,
- w Zakładzie Karnym w R. w okresie od czerwca 2006 r. do marca 2007r.
- w Zakładzie Karnym we W. w okresie od czerwca 2004 r. do marca 2005 r. i od marca 2011 r. do sierpnia 2012 r.
- w Zakładzie Karnym w W. w okresie od stycznia 2006 r. do czerwca 2006 r.
- w Zakładzie Karnym w C. od sierpnia 2012 r. do chwili obecnej.

Okoliczności bezsporne

W Zakładzie Karnym we W. powód przebywał od dnia 23 marca 2011r. w celi 65 oddziału III pawilonu A (5 osobowej o powierzchni 16,10 m²). W tym czasie w celi przebywało 5 osób. Od dnia 3 lutego 2011 r. powód przebywał w celi 323 oddziału IV pawilonu C (5 osobowej o powierzchni 16,50 m²), w której przebywało w tym czasie 5 osadzonych. Od dnia 23 maja 2012 r. przebywał w celi 312 oddziału III pawilonu C (5 osobowej o powierzchni 16,50 m²), w tym czasie przebywało tam 5 osadzonych. Od dnia 15 czerwca 2012 r. przebywał w

celi 40 oddziału IV pawilonu G (2 osobowej o powierzchni 10,90 m²). Przebywało tam wówczas 2 osadzonych. W dniu 1 sierpnia 2012 r. powód został przetransportowany do ZK C. i ponownie powrócił do ZK W. w dniu 30 lipca 2014 r. Następnie przebywał w celi 49 oddziału II pawilonu A (5 –osobowej o powierzchni 16,10 m²), gdzie przebywało wówczas 5 osadzonych i od dnia 5 sierpnia 2014 r. do dnia złożenia odpowiedzi na pozew w celi 48, oddziału II pawilonu A (5 –osobowej o powierzchni 16,10 m²). W tym czasie w celi przebywało 5 osób. Cele mieszkalne nr (...) w pawilonie A, a także celi 40 w pawilonie G są wyposażone w zabudowany murowany w całości kącik sanitarny z muszla ustępową, a w części mieszkalnej w umywalkę z bieżącą wodą. Cele mieszkalne nr (...) w pawilonie C są wyposażone w częściowo zabudowany kącik sanitarny oddzielony od reszty celi płytą pilśniową na konstrukcji z kątownika, trwale przymocowanej do podłoża zgodnie z projektem. W kącikach sanitarnych jest zamontowana muszla ustępowa, umywalka z bieżącą wodą. W miarę możliwości finansowych prowadzone są remonty w celach wieloosobowych polegające na zabudowie kącików sanitarnych. We wszystkich celach jest zamontowana kratka wentylacyjna, zapewniająca wymianę grawitacyjną powietrza. Zamontowana w celach mieszkalnych stolarka okienna umożliwia otwieranie lub uchylanie skrzydeł okiennych celem dodatkowego przewietrzenia celi. W Zakładzie Karnym we W. odbywają się kontrole kwartalne i raz w roku kontrola okresowa przewodów kominowych, dymowych, spalinowych oraz wentylacyjnych zakończona każdorazowo protokołami potwierdzającymi drożność kominów oraz ich sprawność. Podczas kontroli nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości. Raz w roku dokonywany jest w Zakładzie Karnym W. przegląd stanu technicznego sprawności elementów narażonych na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działania czynników występujących podczas użytkowania obiektu, ocena przydatności do użytkowania, estetyki obiektu i jego otoczenia. Kontrola obejmuje też sprawdzenie stanu technicznego zamontowanej w celach mieszkalnych stolarki okiennej. Podczas kontroli okresowej nie stwierdzono nieprawidłowości. Temperatura w pomieszczeniach, instalacje, urządzenia do ogrzewania cel mieszkalnych i ich szczytowa moc zostały określone zgodnie z Polskimi Normami oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Układ centralnego ogrzewania pracuje w systemie automatyki pogodowej i temperatura czynnika grzewczego jest zależna od temperatury normatywnej dla pomieszczeń. Temperatura w celi powoda w okresie grzewczym nie odbiegała w stopniu odczuwalnym od temperatury panującej w pozostałych pomieszczeniach. Jeżeli chodzi o oświetlenie to zgodnie z projektem technicznym nr 208/70 z marca 1983 r. (odnośnie pawilonów A, B i C) i projektem technicznym z 14 maja 1982 r. (odnośnie pawilonu G) przygotowanych przez Wojewódzkie Biuro (...) w P. do oświetlenia cel mieszkalnych używane są oprawy typu (...), które każdorazowo wyposażane są w żarówki o mocy 100 W lub równoważne źródła odpowiadające tej mocy. Aktualny stan cel jest dobry, cele są zadbane, a w razie usterek dokonywane są naprawy a w przypadku większego zakresu robót sporządzane są protokoły konieczności.

Dowód: notatka służbowa z dnia 30.09.2014 r. – k. 68 oraz k. 63-67,

Funkcjonariusze zatrudnieni w Zakładzie Karnym we W. odnoszą się do osadzonych w sposób humanitarny i z poszanowaniem ich godności, kontrole cel są przeprowadzane z poszanowaniem praw osadzonych. Osadzeni mogą korzystać z prawa suszenia bielizny o ile nie narusza to praw innych osadzonych i nie uniemożliwia przeprowadzania kontroli zachowania osadzonych przy pomocy wizjera. Plac spacerowy w Zakładzie Karnym we W. wyposażone są w tablice do gry w koszykówkę, boisko do piłki siatkowej wyposażone w słupki i siatki. Poza tym administracja jednostki organizuje w ramach zajęć sportowych ogólnodostępne rozgrywki przeprowadzane na placach spacerowych, S. gimnastycznej, kaplicy w pawilonie G i świetlicach w poszczególnych oddziałach mieszkalnych. Powód miał możliwość korzystania z zajęć sportowych oraz z zajęć kulturalno-oświatowych organizowanych przez administrację zakładu karnego. Miał dostęp do punktu bibliotecznego oraz do prasy codziennej prenumerowanej przez zakład karny. Miał też możliwość uczestniczenia w spotkaniach kościołów i związków wyznaniowych. Z akt osobowopoznawczych powoda wynika, że w okresie od października 2011 r. do lutego 2012 r. uczestniczył w programie resocjalizacji sprzyjającemu przygotowaniu do readaptacji społecznej „Droga ku zdrowiu”. Regularnie brał udział w zajęciach i prezentował pozytywną postawę. W okresie 23 marca do 30 maja 2012 r. uczestniczył w programie resocjalizacji sprzyjającemu przygotowaniu do readaptacji społecznej „Komputer i ja”.

Powód jako osoba niepaląca był umieszczany w celach z osobami, którzy złożyli również deklaracje, iż nie palą. Stosownie do § 6 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów podlegających Ministrowi Sprawiedliwości oraz środkach przewozu osób na terenie aresztów śledczych i zakładów karnych typu zamkniętego dopuszcza się możliwość używania wyrobów tytoniowych przez osadzonych w celach mieszkalnych, które są wyodrębnione w sposób uniemożliwiający oddziaływanie dymu tytoniowego na osoby niepalące natomiast dla osadzonych używających wyrobów tytoniowych wyznacza się odrębne cele mieszkalne. Cele są dezynfekowane po tym jak opuszczają je osoby chore na świerzb. Poza tym Zakład Karny posiada izbę chorych oraz izolatkę, gdzie są umieszczani osadzeni na podstawie samej decyzji. W trakcie pobytu w Zakładzie Karnym we W. powód nie został ani razu zarażony świerzmem, u powoda w roku 2010 rozpoznano zmiany skórne określane jako łupież pstry głowy, przy czym zmiany te były niewielkie. W dniu 16 czerwca 2011 r. u powoda rozpoznano łojotokowe zapalenie skóry, zastosowano wobec niego leczenie przynoszące poprawę. Powód w trakcie pobytu w Zakładzie Karnym we W. miał możliwość korzystania z samoinkasującego aparatu telefonicznego.

Dowód: notatka służbowa z dnia 2.10.2014 r. – k. 69, notatka służbowa z dnia 1.10.2014 r. – k. 76-77, notatka służbowa kierownika działu penitencjarnego z dnia 30.09.2014 r. – k.73-75, , notatka służbowa kierownika działu penitencjarnego oraz notatka kierownika Ambulatorium z Izbą (...) z 3.10.2014 r. – k. 78

W Zakładzie Karnym w R. powód przebywał od dnia 28 czerwca 2006r. do dnia 20 lutego 2007 r.

W Zakładzie Karnym w C. powód przebywał w pawilonie O cela 24 (metraż celi 18,89m²) Jednocześnie przebywało tam 6 osadzonych. W okresie od 14 sierpnia 2012 r. do 22 sierpnia 2012 r. przebywał sam w pawilonie (...) cela 214 (metraż celi 5,78 m²). W okresie od 22 sierpnia 2012 r. do dnia 28 lutego 2014 r. przebywał w pawilonie PK IV cela 407 (metraż celi 12,35m²), gdzie przebywało 4 osadzonych, w okresie od dnia 28 lutego 2014 r. do dnia 30 lipca 2014 r. przebywał w pawilonie K III cela 319 (metraż celi 12,35m²), gdzie przebywało 4 osadzonych. Wobec powoda ani razu nie została wydana decyzja o umieszczeniu go w warunkach przeludnienia.

Dowód: oświadczenie do pozwu z dnia 3.10.2014 r. – k. 68, oświadczenie kierownika D. Penitencjarnego- k. 81-82, sprawozdanie z wizytacji Zakładu karnego w C. z dnia 1 1paxdzienrika 2011 r. – k. 79-79 v.,

W trakcie pobytu w Zakładzie Karnym w C. powód miał możliwość korzystania z telefonu co drugi dzień (tak jak inni osadzeni). Czas trwania rozmów prywatnych wynosił do 10 minut oraz z adwokatem bez ograniczeń czasowych (pomiędzy godzinami 7-15). Funkcjonariusze jednostki wykonywali swoje obowiązki z poszanowaniem godności osadzonych i w sposób humanitarny. Powód przebywając w Zakładzie Karnym w C. miał możliwość korzystania z radia i telewizji, książek znajdujących się bibliotece centralnej zakładu karnego, codziennie dostarczanej do oddziałów mieszkalnych prasy, organizowanych na terenie zakładu poza oddziałem mieszkalnym imprez kulturalno-oświatowych w postaci koncertów, przedstawień, wystaw, spotkań z artystami, prezentacji i różnego rodzaju konkursów, a nadto, korzystania z usług religijnych poza oddziałem mieszkalnym w postaci nabożeństw, katechez spotkań z grupami wyznaniowymi. Poza tym pięć razy w tygodniu mógł korzystać ze świetlicy do zajęć sportowych, która jest wyposażona w sprzęt do rekreacji ruchowej oraz świetlicy pawilonowej, gdzie znajduje się stół do ping-ponga, uczęszczać na boisko centralne, gdzie skazani mogą grać w gry zespołowe czy korzystać z urządzeń rekreacyjnych 120 min dwa razy w tygodniu. Powód miał jeszcze w sobotę zajęcia ruchowe w wymiarze 2 godzin, bowiem jeszcze się uczył.

W okresie pobytu w Zakładzie Karnym w C. nie stwierdzono u powoda zachorowań na świerzb. W dniu 8 sierpnia 2012 r. był konsultowany w Poradni Dermatologicznej, gdzie stwierdzono u powoda alergiczne zapalenie skóry z powodu którego był leczony. Wszystkie cele są wyposażone w wentylacje grawitacyjną, a także mogą być wietrzone przez otwarcie okna. Wentylacja grawitacyjna nawiewno – wywiewna jest sprawdzana przez zakład usług kominowych. Przebarwienia występujące na suficie i ścianach celi są spowodowane m.in. zasłanianiem przez osadzonych kratki wentylacyjnych, czy suszeniem bielizny w celach nieodpowiednio wietrzonych. Do suszenia bielizny są zainstalowane

linki w kącikach sanitarnych. Cele są malowane i remontowane w przypadku stwierdzenia takiej konieczności i zgodnie z harmonogramem prac remontowo- konserwacyjnych. Usterki występujące w celach, zgłaszane przez osadzonych, oddziałowych, wychowawców, komisję wizytującą wszystkie pomieszczenia pawilonów były i są usuwane przez służbę konserwacyjno- remontową działu kwatermistrzowskiego.

Każda cela w zależności od metrażu posiadała i posiada od jednego do czterech punktów świetlnych, z rurami jarzeniowymi o mocy 36 W lub zwykłymi żarówkami o mocy 25 – 40 W. do każdej celi dochodzi światło dzienne przez jedno lub dwa okna w zależności od powierzchni cel. Żadna z cel, w której przebywał powód, nie jest wyposażona w blendę. Ponieważ powód się uczył miał prawo używania lampki do nauki.

We wszystkich celach były i są urządzenia sanitarne oddzielone od celi zabudową. W pawilonach O, (...), (...) i (...) urządzenia sanitarne oddzielone są od celi zabudową pełną (od podłogi do sufitu) murowane z pełnymi drzwiami. Porządek w celach jest utrzymywany przez samych osadzonych przy pomocy otrzymywanych środków czystości. Obowiązek przestrzegania higieny osobistej i czystości pomieszczeń wynika z art. 116 § 1 pkt 2 kkw. Za nieprzyjemny zapach w celi często odpowiadają sami osadzeni, którzy zatykają kratki wentylacyjne i nie wietrzą cel. W oddziale K są bardzo dobre warunki bytowe, bowiem został on oddany do użytku w roku 2008. W pawilonach tych są kąpiki sanitarne oddzielone zabudową stałą z drzwiami i doprowadzona jest zimna i ciepła woda. Występuje tam wentylacja grawitacyjna, każda z cel ma centralne ogrzewanie. Osadzeni mają dostęp do ciepłej i zimnej wody całą dobę. W łaźni znajduje się przebieralnia, a stanowiska prysznicowe są od siebie oddzielone zabudową stałą z ceratą. Cela w pawilonie O, w której przebywał osadzony również posiada kąpik o zabudowie stałej z dostępem do ciepłej i zimnej wody, wentylację grawitacyjną, centralne ogrzewanie. Kąpiele odbywają się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kar pozbawienia wolności osadzeni mogli i mogą posiadać w celach mieszkalnych za zgodą dyrektora jednostki czajnik bezprzewodowy lub grzałkę elektryczną.

Dowód: oświadczenie technika działu kwatermistrzowskiego z dnia 3.10.2014 r. – k.84-85, pismo z dnia 21.10.2014 r. oraz dokumentacja medyczna powoda – k. 103-111,

W Zakładzie Karnym w W. powód przebywał od dnia 16 lutego 2006 r. do dnia 11 kwietnia 2006 r. oraz od dnia 11 maja 2006 r. do dnia 28 czerwca 2006 r. Natomiast w **Areszcie Śledczym w P.** powód przebywał w okresach od 24 listopada 2005 r. do 15 lutego 2006 r., od 11 kwietnia 2006 r. do dnia 19 maja 2006 r. i od 23 lipca 2010 r. do dnia 23 marca 2011 r.

Powyższe zakłady karne, podobnie jak wszystkie inne jednostki penitencjarne w kraju, podlegają okresowym wizytacjom przez sędziów sądów penitencjarnych –właściwych miejscowo ze względu na położenie ww. jednostek. W toku tych wizytacji nie doszło do stwierdzenia uchybień w funkcjonowaniu tej jednostki.

Okoliczności niesporne

Powód B. S. liczy 29 lat, nie ma zawodu. Obecnie powód odbywa karę pozbawienia wolności. Zakład Karny ma opuścić w czerwcu 2015 r. Powód ocenia, że całokształt warunków składających się na odbywanie kary izolacyjnej, opisanych w pismach procesowych złożonych w toku postępowania, narusza w sposób ciągły jego dobra osobiste - godność i cześć osobista oraz prawo do intymności i prywatności.

Dowód: zeznania powoda B. S.- k. 128, e-protokół k. 130

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych wyżej dokumentów oraz zeznań powoda B. S. (k. 128, e-protokół – k. 130)

Dokumenty urzędowe zawarte w aktach sprawy Sąd ocenił jako wiarygodne. Zostały sporządzone w odpowiedniej formie przez uprawnione do tego organy i w ramach ich kompetencji odpowiadając tym samym dyspozycji art. 244 § 1 k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu, dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do

tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. W postępowaniu cywilnym dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie – art. 245 k.p.c.

Autentyczność dokumentów urzędowych i prywatnych oraz prawdziwość treści dokumentów urzędowych nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania w trybie art. 232 k.p.c. w zw. z art. 252 k.p.c. i art. 253 k.p.c. Także Sąd nie znalazł podstaw do tego, aby uczynić to z urzędu. Tym samym okazały się one przydatne w sprawie, stając się podstawą ustaleń faktycznych w sprawie. Okoliczność, że żadna ze stron nie kwestionowała treści kserokopii wymienionych wyżej dokumentów pozwoliła na potraktowanie tych kopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej.

Zeznania powoda B. S. Sąd ocenił jako wiarygodne jedynie w niewielkim zakresie. Dano wiarę powodowi co do okresów, w których przebywał u pozwanych, gdyż jest to okoliczność niesporna. Odmówiono natomiast wiary jego słowom, aby pozwany złośliwie i celowo naruszał jego dobra osobiste w postaci prawa do intymności, czci i godności osobistej poprzez takie, a nie inne decyzje Dyrektorów Zakładów Karnych i Aresztu Śledczego, składające się na całokształt warunków odbywania przez powoda kary izolacyjnej. Powód nie wykazał również, aby z tego względu doznał krzywdy wyrażającej się w kwocie aż 80 000 zł. Wreszcie, za dowolne i niewykazane w świetle art. 6 k.c. Sąd ocenił jego słowa, aby powód przebywał w warunkach przeludnienia, został зараżony świerzmem, nie miał dostępu do książek i prasy, nie mógł korzystać z urządzeń i zajęć kulturalno – oświatowych, czy aby pozwani uniemożliwiali mu korzystanie z telefonu, czy znęcali się nad powodem poprzez niestosowanie form grzecznościowych czy złośliwe przeszukiwanie cel. Powód nie poparł tych twierdzeń materiałem dowodowym, dokumenty zawarte w aktach sprawy nie potwierdzają bynajmniej jego słów w tym obszarze.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo B. S. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Jeśli chodzi o kwestię formalną, jaką jest zastępstwo procesowe strony pozwanej, to wskazać trzeba, że powód wystąpił z pozwem do Sądu Okręgowego w Poznaniu w dacie 22 listopada 2010 r., w której obowiązywały już znowelizowane przepisy ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, wskazujące, iż obowiązkowe zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przed Sądami Okręgowymi wykonuje wyłącznie Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa (art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa, opubl. Dz.U. 2005 r., Nr 169, poz. 1417 ze zm.). W związku z tym pozwany reprezentowany przez właściwe statio fisci - **Dyrektora Aresztu Śledczego w P., Dyrektora Zakładu Karnego w R., Dyrektora Zakładu Karnego we W., Dyrektora Zakładu Karnego w W. i Dyrektorowi Zakładu Karnego w C.** był prawidłowo zastępowany w niniejszej sprawie.

W ocenie Sądu powód nie wykazał zasadności swoich żądań w świetle art. 6 k.c. Przede wszystkim powód nie wykazał w myśl art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c., aby przebywał w celach niespełniających odpowiednich warunków bytowych, aby był poddawany torturom, psychicznemu negatywnemu oddziaływaniu, jak również aby niesłusznie odmawiano mu respektowania jego praw jako osoby osadzonej. Powód podnosił, aby odbywał karę pozbawienia wolności w warunkach przeludnienia, a zatem rzeczą Sądu było ustalenie czy zostały spełnione wobec niego wymogi powierzchniowe – zapewnienie 3m² powierzchni celi mieszkalnej. Powód nie wykazał jednak, aby całokształt dolegliwości związanych z realizowaniem wobec niego kary izolacyjnej był tego rodzaju, że naruszał jego dobra osobiste w postaci godności i czci osobistej, prawa do prywatności i intymności, jak również, aby wyrządził mu dolegliwą szkodę majątkową.

Za okres pobytu powoda w Zakładzie Karnym we W. do dnia 24 czerwca 2011 r. oraz za cały okres pobytu w Areszcie Śledczym w P. (to jest za okres od 24 listopada 2005 r. do 15 lutego 2006 r., od 11 kwietnia 2006 r. do dnia 19 maja 2006 r. i od 23 lipca 2010 r. do dnia 23 marca 2011 r. , Zakładzie Karnym w R. (to jest za okres od dnia 28 czerwca 2006r. do dnia 20 lutego 2007 r.), Zakładzie Karnym w W. (to jest za okres od dnia 16 lutego 2006 r. do dnia 11 kwietnia 2006 r.

oraz od dnia 11 maja 2006 r. do dnia 28 czerwca 2006 r.) Sąd oddalił powództwo jako przedawnione – z uwagi na treść art. 442¹ § 1 k.c. i upływ okresu 3-letniego przewidzianego dla dochodzenia roszczeń z tytułu czynu niedozwolonego. Zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwanego był zatem skuteczny. Powód miał wiedzę o osobie zobowiązanej do naprawienia szkody w sytuacji, gdy miał przeświadczenie o jej doznaniu, co za tym idzie, brak podstaw aby uznać, że nie dotrzymał terminu do wytoczenia powództwa ze swojej winy.

Jakkolwiek powód, działający samodzielnie, nie sprecyzował dokładnie podstaw prawnych swych żądań, treść jego pism procesowych nie pozostawiała wątpliwości, że upatruje on doznania krzywd w naruszeniu jego dóbr osobistych. Uznać zatem należy, że podstawą prawną swoich roszczeń powód uczynił art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. - z jednoczesnym odwołaniem się, jak należy wnioskować z licznych pism procesowych załączonych do akt sprawy, do postanowień ratyfikowanych przez RP umów międzynarodowych wyznaczających standardy traktowania osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych.

Art. 24 k.c. udziela ochrony dobrom osobistym z art. 23 k.c., w tym zdrowiu i godności, czci osobistej, prawu do prywatności i intymności- w razie bezprawności ich naruszenia, którego domniemanie art. 24 § 1 k.c. statuuje. Przepis ten stanowi o tym, iż ten, czyje dobro osobiste zostaje (choćby) zagrożone cudzym działaniem może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Jest to domniemanie prawne wzruszalne, ustanowione przez ustawodawcę na korzyść występującego z roszczeniem o ochronę dóbr osobistych, a które to domniemanie może obalić pozwany, podejmując skuteczną inicjatywę dowodową. Przepis art. 24 § 1 k.c. stanowi nadto, iż na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Postanowienie to uzupełnia art. 448 k.c. mówiący o tym, iż w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis ten zawiera normę prawną, w myśl której w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać osobie pokrzywdzonej naruszeniem odpowiednie zadośćuczynienie, ale nie jest do tego zobligowany. Zadośćuczynienie pieniężne, przy spełnieniu się pozostałych przesłanek w tym przepisie wyrażonych, jest więc jedynie fakultatywną instytucją, nie zaś obligatoryjną. Art. 24 § 2 k.c. pozwala natomiast na naprawienie szkody na zasadach ogólnych przewidzianych w kodeksie, jeżeli szkoda zaistniała na skutek naruszenia dobra osobistego.

Jednym z podstawowych obowiązków nowożytnego państwa prawa jest zagwarantowanie humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Odnosząc się do podstawy prawnej roszczeń powoda, obok postanowień k.c. o ochronie dóbr osobistych, należy jej upatrywać w postanowieniach ratyfikowanej przez Rzeczypospolitą Polską Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (Dz.U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.), zawartej przez państwa członkowskie Rady Europy w dniu 4 listopada 1950 r., która znajduje bezpośrednie zastosowanie w krajowym porządku prawnym. Powód na tę podstawę prawną również się powołał, mówiąc o poniżającym i niegodnym jego traktowaniu. Art. 87 ustawy zasadniczej zawiera katalog źródeł powszechnie obowiązującego w kraju prawa. Są nimi: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Zgodnie z art. 91 ust. 1 ustawy zasadniczej, ratyfikowana umowa międzynarodowa, po jej ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, stanowi część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana, chyba że jej stosowanie jest uzależnione od wydania ustawy. Powoływana Konwencja, stosowana bezpośrednio w obowiązującym porządku prawnym, podpisana przez RP w dniu 26 listopada 2001 r., ratyfikowana w dniu 19 stycznia 1993 r. (od tego dnia obowiązuje w polskim porządku prawnym) zawiera postanowienia dotyczące zakazu niehumanitarnego traktowania i w ich treści także poszukiwać należy podstawy prawnej roszczeń powoda.

Zgodnie z treścią art. 3 tej Konwencji, nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu. Niemal podobnie, co należy podkreślić, stanowi art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. z 1977 r., Nr 38, poz. 167 i 169), zgodnie z jego treścią, każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka.

Te normy prawa międzynarodowego znajdują swoje odpowiedniki w art. 40 i 41 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wszystkie one w sposób niewątpliwy nakładają na władzę publiczną obowiązek zapewnienia osobom osadzonym w jednostkach penitencjarnych humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nienaruszających godności ludzkiej.

Za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa (art. 417 § 1 k.c.). Art. 77 ust. 1 Konstytucji stanowi, iż każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 4 grudnia 2001 r. (SK 18/00) zwrócił uwagę na konieczność przyjęcia nowego rozumienia art. 417 k.c. dostosowanego do postanowień Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. tak, aby jego stosowanie nie ograniczało możliwości dochodzenia odszkodowań za bezprawne działanie bądź zaniechanie funkcjonariuszy publicznych. Trybunał Konstytucyjny wywiódł, iż przewidziana w art. 417 § 1 k.c. odpowiedzialność dotyczy szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem zachowanie funkcjonariusza przy wykonywaniu powierzonej mu czynności, nie zaś przez zachowanie zawinione. Chodzi tu o obiektywną „niezgodność z prawem” rozumianą zgodnie z Konstytucyjnym ujęciem źródeł prawa, jako uchybienie obowiązkom przewidzianym w źródłach prawa (art. 77 ust. 1 i art. 87-94 Konstytucji). Wywody Trybunału ze względu na ich wartość jurydyczną zostały zaaprobowane w orzecznictwie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2002 r., I CKN 581/99, OSNC 2002 r., nr 10, poz. 128 i z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 195/05, MoP 2006 r., nr 10, s. 513), niemniej jednak wymagają opatrzenia ich w realiach niniejszej sprawy pewnym zastrzeżeniem - o czym będzie mowa niżej.

Zgodnie z przywołanym przez powoda w pozwie przepisem art. 110 § 2 zd. 1 k.k.w., pow. 3m² stanowi minimalny metraż celi mieszkalnej, jaka powinna przypadać na jednego skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności. Przepis ten wyznacza więc jeden z elementów służących zapewnieniu humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności. Zaznaczyć zaś trzeba, że tylko w takich warunkach możliwe jest zagwarantowanie, że wykonywanie tej kary odbywać się będzie przy poszanowaniu godności osób, wobec których jest ona stosowana. Innymi słowy w/w przepis, określając minimalną powierzchnię celi mieszkalnej jako jeden z warunków humanitarnego wykonywania kary pozbawienia wolności, służy ochronie godności osób ją odbywających. Dlatego jego naruszenie wprost w tę godność godzi.

Prawdą jest jednak, iż sam fakt przeludnienia może nie być wystarczającą przesłanką do przyjęcia faktu naruszenia dobra osobistego, jeśli inne okoliczności związane z wykonywaniem kary, w jakimś odpowiednim stopniu rekompensowałyby tę niedogodność. W rozpatrywanej sprawie powód -jak wskazano wyżej- nie wykazał kwestii przebywania w celach przeludnionych, ani przebywania w warunkach niespełniających wymagań sanitarnych z uwagi na niedostateczne wydzielenie kąca sanitarnego od reszty celi mieszkalnej, niedostatecznie wyposażonych w sprzęt kwaterunkowy, środki higieny i czystości, podnosił też szereg jeszcze innych okoliczności składających się na warunki odbywania przez niego kary izolacyjnej, godzące w jego dobra osobiste.

Godność jest tym elementem psychiki człowieka, który konkretyzuje się w poczuciu własnej wartości i oczekiwaniu szacunku ze strony innych ludzi. Stanowi ona bardzo ważny element psychiki ludzkiej, dlatego jest jednym z najistotniejszych dóbr osobistych człowieka. Z tego powodu korzysta ona z ochrony na poziomie konstytucyjnym. Zgodnie z treścią art. 30 ustawy zasadniczej, przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Uznanymi przez orzecznictwo dobrami osobistymi są ponadto cześć, prawo do prywatności i intymności.

Niemniej wymaga zaznaczenia, że przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, decydujące znaczenie ma nie subiektywne odczucie danej osoby, ale to, jaką reakcję wywołuje naruszenie w racjonalnym społecznym odbiorze. Należy więc przyjmować koncepcję obiektywną naruszenia dobra osobistego w kontekście całokształtu okoliczności konkretnej sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2001 r., V CKN 195/01, LEX nr 53107). Powyższe zapatrywanie jest aktualne w sytuacjach, gdy pozwanym w sprawie o ochronę dóbr osobistych jest Skarb Państwa.

Formy ochrony dóbr osobistych wyznaczają art. 24 k.c. i art. 448 k.c. Ponieważ spośród kilku roszczeń przewidzianych w art. 24 k.c. powód wybrał roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, należało rozważyć, jakie są przesłanki powstania tego roszczenia. Wbrew temu, co mogłaby sugerować treść art. 24 k.c., jest nią nie tylko bezprawne, ale także zawinione działanie sprawcy naruszenia dobra osobistego (tak m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CK 805/04, LEX nr 177221 i z dnia 19 stycznia 2007 r., III CSK 358/06, LEX nr 277289). Należy zaznaczyć, że wina pozostaje przesłanką odpowiedzialności także wtedy, gdy do naruszenia dobra osobistego dojdzie w wyniku niezgodnego z prawem działania lub zaniechania funkcjonariusza Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego przy wykonywaniu władzy publicznej, o którym mowa w art. 417 k.c. Jest to konsekwencją faktu, że art. 448 k.c. stanowi samodzielną i odrębną od art. 417 k.c. podstawę odpowiedzialności, odnoszącą się wyłącznie do naruszenia dóbr osobistych.

Poglądu, że wina nie jest warunkiem odpowiedzialności Skarbu Państwa za naruszenie dóbr osobistych nie można zatem wywodzić z art. 77 ust. 1 Konstytucji, gdyż materia art. 448 k.c. w ogóle nie dotyczy kwestii, o których mowa w cyt. art. 77 ust. 1. Ten ostatni przepis Konstytucji nie określa bowiem samodzielnie podstaw przyznania rekompensaty pieniężnej z tytułu doznanej krzywdy moralnej (w tym zakresie rozważania zawiera uzasadnienie powołanego wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CK 805/04 oraz wyroków Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 7 lutego 2005 r., SK 49/03, OTK-A 2005/2/13 i z dnia 23 września 2003 r., K 20/02, OTK-A 2004/7/76). Odpowiedzialność pozwanego w niniejszej sprawie mogła więc wynikać tylko z zachowania bezprawnego i zawinionego. Natomiast odpowiedzialność na zasadach ogólnych za szkodę powstałą w następstwie naruszenia dobra osobistego przewiduje art. 24 § 2 k.c. – chodzi więc tutaj o przesłanki z art. 415 k.c.

Bezprawnym jest każde działanie, sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego, naruszające dobro osobiste, jeżeli nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających je. Do okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dóbr osobistych na ogół zalicza się: działanie w ramach porządku prawnego, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa, wykonywanie prawa podmiotowego, zgodę pokrzywdzonego (ale z zastrzeżeniem uchylecia jej skuteczności w niektórych przypadkach) oraz działanie w ochronie uzasadnionego interesu.

Sąd na gruncie uzyskanego materiału dowodowego nie mógł poczynić ustalenia, że miało miejsce działanie pozwanego, polegające na umieszczeniu powoda w celi, która nie spełniała wymogu określonego przez art. 110 § 2 k.k.w. w trybie art. 110 § 2b i § 2c k.k.w., bowiem powód w ogóle powyższej kwestii nie wykazał. Nie można zatem mówić o jakimkolwiek bezprawnym postępowaniu pozwanego na tym tle, które rodziłoby odpowiedzialność odszkodowawczą wobec powoda. Wobec stwierdzenia, że nie doszło do takiego działania pozwanego wobec powoda nie można mówić o jakiegokolwiek winie pozwanego.

Wina może przybrać postać umyślną albo nieumyślną. Odpowiedzialność cywilna wiąże się z każdą postacią winy, a więc również z najlżejszym niedbalstwem. Niedbalstwem jest brak należytej staranności. Zgodnie z art. 355 § 1 k.c., należyłą starannością jest staranność ogólnie wymagana w stosunkach danego rodzaju. Ustawa stawia więc wymóg zobiektywizowania oceny zachowania dłużnika. Następuje to przez skonstruowanie -na podstawie przepisów prawa, zasad współżycia społecznego, pragmatyk zawodowych, reguł deontologii, zwyczajów lub innych relewantnych kryteriów- modelu należytej staranności, dostosowanego do stosunków danego rodzaju, a następnie skonfrontowanie tego modelu z rzeczywistym zachowaniem dłużnika. Niedbalstwo będzie miało miejsce wówczas, gdy dana osoba zachowa się w sposób odbiegający na niekorzyść od danego obiektywnego wzorca.

Okolicznością niesporną jest to, że dyrektor jednostki penitencjarnej nie ma żadnego wpływu na liczbę skazanych kierowanych do tego więzienia, celem odbycia kary pozbawienia wolności i nie może odmówić ich przyjęcia. To samo dotyczy osób tymczasowo aresztowanych, gdyż taki status początkowo miał powód podczas swego pobytu u pozwanego. Brak winy po jego stronie w tym aspekcie nie oznacza automatycznie braku winy Skarbu Państwa, ta może bowiem wynikać również z zachowań innych niż dyrektor jednostki penitencjarnej funkcjonariuszy państwowych. Równocześnie państwo, na mocy przytoczonych wyżej przepisów prawa międzynarodowego i Konstytucji ma obowiązek takiego zorganizowania systemu penitencjarnego, aby skazani odbywali karę w warunkach humanitarnych. Jeśli tego nie czyni, mamy do czynienia co najmniej z winą organizacyjną po stronie najwyższych organów władzy publicznej odpowiedzialnych za funkcjonowanie i finansowanie więziennictwa. Oczywiście mogą zdarzyć się sytuacje wyjątkowe, niespodziewane i niemożliwie do przewidzenia, kiedy w krótkim czasie następuje tak poważny wzrost liczby więźniów, że możliwe do podjęcia działania nie pozwalają szybko zaradzić powstałej sytuacji. W takich okolicznościach nie może być mowy o winie organizacyjnej.

Mówiąc o powyższym nie można pomijać poglądu wyrażonego w postanowieniu z dnia 20 kwietnia 2010 r. (I CSK 553/09), w którym to orzeczeniu Sąd Najwyższy odniósł się do kwestii przeludnienia oraz warunków bytowych w celach w następujący sposób: „Niniejsza skarga dotyczy naruszenia dóbr osobistych osadzonego w związku z przebywaniem w przeludnionej celi. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Konstytucyjnego powoduje, iż takie sprawy mają szczególny wymiar. Jednakże z orzecznictwa tego płynie wniosek, który nie budzi wątpliwości, iż nie dochodzi do naruszenia dóbr osobistych, a zwłaszcza godności, jak chce skarżący, automatycznie przez to, że przypada mu w celi mniej niż 3m² powierzchni. Naruszenie tej normy jest ważną okolicznością, jednakże dopiero kumulatywnie, w związku z innymi okolicznościami, pozwala na podstawie oceny indywidualnych przypadków potwierdzić czy doszło do naruszenia dóbr osobistych osadzonego”. Powyższe oznacza zatem, że nie można zasądzić na rzecz osadzonego żadnego odszkodowania (zadośćuczynienia), jeżeli zachodzi jedynie fakt przeludnienia w celach, a pozostałe warunki bytowe są właściwe i zgodne z przepisami prawa, a ponadto są realizowane uprawnienia więźniów co do zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych. Zatem możliwość naruszenia dóbr osobistych osadzonego (odbywającego karę izolacyjną w przeludnionej celi) należy dopiero wówczas upatrywać, gdy zachodzą dotatkowe okoliczności świadczące o niezapewnieniu elementarnych warunków egzystencji stwarzających zwiększone dolegliwości czy cierpienia ponad te, które są związane z odbywaniem kary w warunkach izolacji przy zapewnieniu takich standardów, które są zgodne z przepisami dotyczącymi odbywania kary pozbawienia wolności.

Sąd przychylił się także do argumentacji przedstawionej przez Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. akt V CSK 113/11. Sąd Najwyższy rozpoznający skargę kasacyjną przychylił się do poglądu, iż „choć osadzenie w celach skazanego poniżej normy 3m² było bezprawne, to jednak nie ma podstaw do zasądzenia na rzecz skazanego zadośćuczynienia z art. 448 k.c., skoro osadzony w nich nie wykazał, aby przejściowe przebywanie w ciasnych celach wywołało u niego negatywne skutki psychiczne i fizyczne powodujące poczucie krzywdy, jak i nie dowiódł, że inne niedogodności w czasie odbywania kary pozbawienia wolności miał cechy dręczenia lub upokarzania”. Sąd Najwyższy wydając swoją decyzję stanął na stanowisku, iż nie każde naruszenie dóbr osobistych rodzi prawo do żądania zadośćuczynienia. Samo umieszczenie w celi o powierzchni mniejszej niż 3m² na osadzonego nie przesądza niejako „automatycznie” o zasadności roszczenia o zadośćuczynienie, lecz jego przyznanie zależy od wielu okoliczności, a w szczególności od długotrwałości przebywania w przeludnionej celi, uciążliwości z tym związanych oraz pozostałych warunków odbywania kary izolacyjnej, które mogą zwiększać poczucie krzywdy lub je osłabiać, a nawet sprawiać, że w ogóle nie powstało. Zatem nawet jeśli powód wykazałby, iż odbywał karę pozbawienia wolności w warunkach przeludnienia, to stwierdzić należy, że nie każde naruszenie dóbr osobistych rodzi prawo do zadośćuczynienia, a nawet w razie istniejącego naruszenia tych dóbr Sąd nie ma obowiązku zasądzenia zadośćuczynienia pieniężnego, jest ono bowiem instrumentem jedynie fakultatywnym.

Jak zasygnalizowano to wyżej, naruszenie godności człowieka z natury rzeczy rodzi u niego negatywne przeżycia psychiczne, które nie muszą być wcale uświadamiane sobie przez niego jako naruszenie jego godności, ale na przykład jako nieusprawiedliwione pozbawienie go przysługujących mu praw.

Taka obiektywna ocena z uwzględnieniem zasad logiki i doświadczenia życiowego prowadzi na gruncie tak ustalonego stanu faktycznego do wniosku, że nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci godności osobistej, czci, jego prawa do prywatności i intymności, a co za tym idzie brak jest podstaw do uznania, że doznał on na tym tle krzywd usprawiedliwiających roszczenia odszkodowawcze. Wykazane zaś przez powoda uchybienia ze strony jednostki penitencjarnej, dotyczące wykonywania wobec niego kary izolacyjnej w postaci m.in. osadzenia go w celi, w której kąciek sanitarny nie był dostatecznie wydzielony od części mieszkalnej, osadzenia go w celi, w której były odrapane ściany wymagające malowania, czy nieudzielenia mu w ustawowym terminie przez Dyrektora placówek odpowiedzi n kierowane pisma nie były tego rodzaju, aby mówić o celowym i złośliwym naruszeniu jego dóbr osobistych.

Powód upatrywał naruszenia jego dóbr osobistych w okoliczności niezapewnienia mu właściwej ochrony przed zarażeniem świerzbem. Twierdzenia te w ocenie Sądu nie zostały jednak nawet uprawdopodobnione. Z dokumentacji medycznej w aktach sprawy oraz z wpisów w książeczce zdrowia osoby osadzonej wynika, że powód ma od dnia 5 lipca 2011 r. (czyli w okresie nieprzedawnionym) zapewnioną właściwą opiekę lekarską, zaś stan jego zdrowia nie jest tego rodzaju, aby wymagał intensywnego leczenia. Zwłaszcza powód nie chorował w tym okresie na świerzb. Sam powód wskazał, iż na świerzb chorował przed rokiem 2011. Dolegliwości dermatologiczne stwierdzone u powoda w Zakładzie Karnym we W. to jest łojotokowe zapalenie skóry, czy alergiczne zapalenie skóry w Zakładzie Karnym w C. zostały zdiagnozowane przez specjalistę, wobec powoda wdrożono odpowiednie leczenie i uzyskano poprawę jego stanu zdrowia. Powód powyższych okoliczności nawet nie podnosił.

W pozwie powód przywołał szereg okoliczności składających się na warunki odbywania przez niego kary izolacyjnej, a które to dolegliwości stanowić miały o okrutnym, poniżającym jego traktowaniu przez pozwanego. W ocenie Sądu brak podstaw do uznania, aby pozwany doprowadził swoimi działaniami do naruszenia godności i czci osobistej, prawa do prywatności i intymności, jak również zdrowia. Przede wszystkim powód nie wykazał, a to na nim spoczywał ciężar dowodu powyższego, aby pobyt w pozwanej jednostce penitencjarnej wiązał się z torturowaniem go, gorszym traktowaniem, aby powód był upokarzany i wyzywany.

Doznania przez powoda krzywdy w realiach niniejszej sprawy nie można także wywodzić z innych uciążliwości, jakie towarzyszyły mu i nadal towarzyszą w czasie pobytu w jednostce penitencjarnej pozwanego. W ustalonym stanie faktycznym nie można bowiem mówić o istnieniu normalnego związku przyczynowego z art. 361 § 1 k.c. między jeszcze innymi zachowaniami pozwanego (niepolegającymi na umieszczeniu powoda w celi przeludnionej), które należałoby określić mianem bezprawnych i zawinionych, a naruszeniem godności i czci osobistej, prawa do prywatności i intymności inicjatora tego procesu.

Za całkowicie niewykazane uznać trzeba twierdzenia powoda, aby pozwany celowo i umyślnie utrudniał mu korzystanie z telefonu poprzez ograniczanie czasu rozmów telefonicznych. Pozwany wykazał, że zapewnienie osadzonym dostępu do telefonów w takim, a nie innym wymiarze czasowym było zgodne z obowiązującymi regulaminami wykonywania kary pozbawienia wolności.

Co do kwestii braku intymności i prywatności podczas korzystania z kącieka sanitarnego należy podnieść, iż pozwany wykazał, iż kącieki sanitarne są odgródzone od reszty celi i murowane (całkowicie lub częściowo) oraz wyposażone są w bieżącą wodę. Przepisy cyt. rozporządzenia z dnia 17 października 2003 r. nie nakładają na pozwanego obowiązku zaopatrzenia cel w ciepłą wodę. Dodatkowa kąpiel w tygodniu przysługuje tylko na zalecenie lekarza. Brak w tych przepisach norm, które nakładałyby na pozwanego powinność takiego zorganizowania kącieków sanitarnych, jak zasugerował to powód. Nie bez znaczenia pozostaje w powyższym aspekcie okoliczność, że pozwany musi tak zorganizować cele mieszkalne, aby pobyt w nich osadzonych był bezpieczny, jak również aby wyeliminować ryzyko prób samobójczych czy aktów agresji wśród osadzonych. Stąd też jedynie częściowe odgródenia kącieków sanitarnych od reszty celi. Rację ma powód, że częściowe odgródenie kącieka sanitarnego od części mieszkalnej w niektórych celach

nie jest wystarczające i stanowiło naruszenie jego prawa do prywatności i intymności. Podobnie jak brak przebieralni w łaźni czy oddzielnych kabin prysznicowych. Niemniej jednak stopień tego naruszenia dobra osobistego powoda nie jest tego rodzaju, aby uzasadniać przyznanie powodowi rekompensaty z tego tytułu.

Powód nie wykazał przy tym, aby cele, w których przebywał z uwagi na nieodgrodenie kąca sanitarnego były zagrzybione, zawilgocone, zaniedbane i nienależycie wietrzone.

Nade wszystko powód nie zaferował jakichkolwiek dowodów wskazujących, aby był w sposób naganny i upokarzająco traktowany przez funkcjonariuszy służby więziennej..

Powód nie wykazał przy tym, aby oświetlenie celi było wadliwe, aby pomieszczenia w celi posiadały tzw. blendy, czy też, aby powód nie miał możliwości suszenia bielizny. Jak wskazał pozwany nie ma on obowiązku zapewnienia osadzonym linek do suszenia bielizny, niemniej jeżeli osadzeni chcą suszyć bieliznę mogą to czynić pod warunkiem, że nie narusza to praw innych osadzonych czy też nie uniemożliwia przeprowadzania kontroli celi przez wizjer.

Powód nie wykazał też, aby pozwany nie udzielał mu odpowiedzi na pisma zawierające skargi, czy wnioski. Nie wykazał, aby tego rodzaju pisma do pozwanego w ogóle kierował.

Nadto powód nie udowodnił, aby pozwany naruszył swoje obowiązki wynikające z treści art. 102 kkw, a w szczególności, że pozwany uniemożliwił mu korzystanie z zajęć kulturalno – oświatowych, prasy, czy zajęć rekreacyjnych. Z dokumentów zaferowanych przez pozwanego wynikają okoliczności wprost przeciwne mianowicie, iż powód w trakcie pobytu w Zakładzie Karnym był uczniem Centrum (...) i z tego tytułu miał możliwość korzystania z dodatkowej lampki, jak i dodatkowych zajęć sportowych w wymiarze dwóch godzin.

Reasumując, pozwany wykorzystał przysługującą jemu inicjatywę dowodową i wykazał, iż jego działanie nie nosiło znamion działania bezprawnego (obalił tym samym domniemanie z art. 24 § 1 k.c.) i zawinione.

W niniejszej sprawie formalnie nie zaszły zatem przesłanki do rozważenia odpowiedzialności pozwanego za krzywdę powoda określone w art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c.

Na marginesie sąd pragnie podnieść, iż także żądana przez powoda forma rekompensaty krzywdy nie była uzasadniona. Kodeks cywilny kładzie nacisk przede wszystkim na naprawienie krzywdy przez zastosowanie środków ochrony niemajątkowej, które są ukierunkowane na usunięcie jej skutków. Wynika to z brzmienia art. 24 k.c., w którym w razie dokonanego naruszenia dóbr osobistych wskazuje się przede wszystkim na możliwość żądania, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła niezbędnych czynności, w szczególności złożyła oświadczenie w odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie, możliwość zaś żądania zadośćuczynienia pieniężnego wskazana jest w tym przepisie jako uzupełniające roszczenie, stanowiące formę dodatkowego zrekompensowania krzywdy.

Powód w żadnej mierze nie wykazał nie tylko słuszności swojego roszczenia co do zasady jak i w świetle art. 5 k.c. (zasad współżycia społecznego), ale też nie wykazał wysokości żadanego zadośćuczynienia, które to ciężary dowodowe spoczywały na nim w myśl art. 6 k.c. Konsekwentnie, brak było podstaw do ustalania na jego rzecz renty z tytułu utraty zdrowia w trybie art. 444 § 2 k.c. Ta ostatnia wiąże się z zaistnieniem deliktu prawa cywilnego, a w okolicznościach niniejszej sprawy nie sposób uznać, aby pozwany takowego dopuścił się na szkodę powoda.

Przy ocenie wysokości żądania o zapłatę zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną naruszeniem dóbr osobistych należy mieć na uwadze rodzaj dobra, które zostało naruszone oraz charakter, stopień nasilenia i długość okresu doznawania przez pokrzywdzonego ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych naruszeniem (krzywda). Dla oceny tej nie jest też bez znaczenia stopień winy osoby naruszającej dobra osobiste, cel, który zamierzała osiągnąć, podejmując działanie naruszające te dobra i ewentualną korzyść majątkową, jaką w związku z tym działaniem uzyskała lub spodziewała się uzyskać. Jednocześnie przypomnieć należy, że zakres krzywdy należy oceniać nie według subiektywnego odczucia pokrzywdzonego, ale według miar zobiektywizowanych, odwołujących się nie tylko do tych odczuć, ale przede wszystkim do obiektywnego postrzegania tej krzywdy w odbiorze społecznym.

Popełniając przestępstwa powód winien liczyć się z koniecznością poniesienia za nie kary, również o charakterze bardziej dolegliwym, a taki charakter ma niewątpliwie kara pozbawienia wolności. Powód popełniając przestępstwa winien liczyć się z nieuchronnością kary za nie. W świetle aktywności przestępczej powoda budzą sprzeciw jego słowa, iż niedogodności odbywania kary izolacyjnej upatruje on w tym, iż w celi jest bardzo mało miejsca, wreszcie jest w niej też szereg innych niedogodności. Popełniając przestępstwa winien powód mieć na uwadze, iż jednostka penitencjarna jest miejscem izolacji, w którym obowiązują określone regulaminy zachowania dla osadzonych, których należy przestrzegać podobnie, jak należy przestrzegać obowiązującego porządku prawnego funkcjonując w społeczeństwie - „na wolności”. Analizując zatem tę sytuację przez pryzmat treści art. 5 k.c. i zasad współżycia społecznego, należy wyrazić twierdzenie, iż powód wybierając przestępczy tryb życia, bo tak należy ocenić działanie w zorganizowanej grupie przestępczej, decydował się na prawne konsekwencje swych czynów, włącznie z poniesieniem za nie kary. Powód winien był mieć na względzie, iż konieczność odbycia kary izolacyjnej za popełnione czyny ograniczy jego sferę wolności, wreszcie warunki jej odbycia nie będą komfortowe, lecz z natury rzeczy ograniczające jego swobodę.

Powód winien był wykazać działanie (lub zaniechanie) sprawcy krzywdy niemajątkowej, zaistnienie tej krzywdy w sferze jego interesów oraz związek przyczynowy między tą krzywdą, a działaniem (lub zaniechaniem) sprawcy. Nadto udowodnić winę sprawcy; tę ostatnią dlatego, iż przesłanką odpowiedzialności przewidzianej w art. 448 k.c. jest nie tylko bezprawne, ale i zawinione działanie sprawcy krzywdy. To powoda obciążał dowód wykazania określonego zdarzenia, czego nie uczynił mimo dysponowania pełną inicjatywą dowodową, pozwanego zaś dowód, iż jego działanie nie było bezprawne i zawinione. Powyższe pozwany uczynił - domniemanie bezprawności zachowania skutecznie obalając.

Nie można czynić użytku ze swego prawa, który by był sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Powód decydując się na popełnianie przestępstw naruszył swoim zachowaniem nie tylko normy prawne, ale i normy społeczne, zasady współżycia społecznego ustanawiające reguły przestrzegania i poszanowania prawa. Musiał mieć na uwadze popełniając je, iż dolegliwość za nie będzie dolegliwością realną, a nie jedynie fikcyjną. W chwili obecnej musi on pogodzić się z nieodwracalnością kary i z dolegliwościami wynikającymi z jej wykonywania.

Co jest bardzo istotne, w żaden sposób nie wykazał on również, aby dolegliwości te zadawane jemu były w sposób celowy, z premedytacją, aby miał być on gorzej traktowany od innych osadzonych w jednostkach penitencjarnych pozwanego tudzież dyskryminowany. Nie można mówić, iż był on nieludzko traktowany, bity, wulgarnie wyzywany, głodzony, aby w sposób celowy i uporczywy był źle oraz niegodnie traktowany przez funkcjonariuszy zatrudnionych przez pozwanego.

Zasądzenie zadośćuczynienia powodowi w jakiegokolwiek wysokości byłoby nie do zaakceptowania ze społecznego punktu widzenia, mając na uwadze kontekst obecnej sytuacji ekonomicznej kraju - niskie wynagrodzenia w szeregu zawodach i brak prognoz na ich zwiększenie. Uprzywilejowałoby ono powoda w stosunku do tej części społeczeństwa, która przestrzega norm prawnych i nie popełnia przestępstw. Byłoby to ponadto nie do pogodzenia z poczuciem sprawiedliwości społecznej, wręcz uprzywilejowałoby powoda względem innych osób, które przestrzegają porządku prawnego. Popełnianie przestępstw musi spotykać się z należyłą reakcją organów wymiaru sprawiedliwości, a popełniający je, a więc również powód, winni mieć na uwadze, iż przebywanie w jednostce penitencjarnej z natury rzeczy musi się wiązać z ograniczeniem sfer funkcjonowania osoby fizycznej. Ograniczenie sfery wolnościowej jednostki jest jednym z nieodzownych aspektów kary pozbawienia wolności.

W oparciu o całościową analizę materiału dowodowego znajdującego się w aktach sprawy nie może ulegać wątpliwości, iż powód B. S. nie wykazał, aby w okresie objętym pozwem jego pobytowi u pozwanego towarzyszyły w/w dolegliwości, naruszające jego dobra osobiste, a to sprawia, że przedmiotowe powództwo podlega oddaleniu (pkt I sentencji wyroku).

O kosztach postępowania orzeczono w pkt II sentencji orzeczenia. Na koszty te składały się: opłata sądowa od pozwu i wynagrodzenie pełnomocnika procesowego strony pozwanej.

Wobec tego, iż powód przegrał niniejszą sprawę w całości o kosztach tych orzeczone na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

Z uwagi na to, że sytuacja finansowa powoda jest trudna i korzystał on z dobrodziejstwa zwolnienia od kosztów sądowych, odstąpiono od obciążania go nieuiszczoną opłatą sądową. Wysokość tej opłaty w sprawie o zapłatę określa art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.jedn. Dz.U. 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.). Uznano jednak za zasadne ustalić od powoda na rzecz Skarbu Państwa-Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę **120 zł** z tytułu zwrotu poniesionego przez pozwanego kosztu jego procesowego zastępstwa - art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa (t.jedn. Dz.U. 2013, poz. 1150 ze zm.). Wysokość tego wynagrodzenia ustalono na podstawie § 10 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.jedn. Dz.U. 2013 r., poz. 490 ze zm.). Powód wnosząc niniejszy pozew winien był liczyć się z tym, że w razie przegrania zainicjowanego przez siebie postępowania będzie zobligowany do zwrotu przeciwnikowi procesowemu kosztów jego procesowego zastępstwa. Ze względu na to, iż powód korzystał ze zwolnienia od kosztów sądowych, zbyt daleko idącym przywilejem byłoby odstąpienie od obciążania go kosztami zastępstwa pozwanego tylko dlatego, iż jego sytuacja finansowa jest trudna.

D.. SSR Maria Prusinowska